

Гура Т.В.
м. Харків, Україна

ВИХОВАННЯ ХАРИЗМИ ЯК ОСНОВИ ДОСЯГНЕННЯ УСПІХУ МАЙБУТНІМ ФАХІВЦЕМ-ЛІДЕРОМ ТЕХНІЧНОГО ПРОФІЛЮ

*Харизма один з головних секретів лідера
(А.Онассіс, грецький підприємець-судновласник, мільярдер)[1, С. 15]*

Сьогодні корпоративний світ переживає доволі глибоке розчарування популярними в минулому концепціями. В суспільстві існує об'єктивна потреба в лідерстві і вона не може не реалізовуватися. Особливої уваги заслуговує харизматичне лідерство та його роль в суспільстві, особливо в сфері технічній, яка є основою бізнесу.

Що ж потрібно для того, щоб кар'єра випускника технічного профілю була б успішною? Професори Ч. Маргерисон і Е. Какабадзе опитали 700 підприємців різноманітних галузей. Бізнесменам запропонували проранжувати по мірі важливості ключові фактори, які б визначили розвиток їх кар'єри. Виявилось, що просуванню на вищий рівень їх кар'єри перед усім сприяють: особисте бажання досягти успіху; вміння працювати з людьми; готовність ризикувати та брати на себе відповідальність; придбання значимого досвіду в роботі й виконання різноманітних функцій; вміння при необхідності з легкістю змінювати стиль роботи; ґрунтова технічна підготовка. Характерно, що технічна й спеціальна підготовки стоять далеко не на першому місці. Акцент зроблено на вмінні працювати з людьми, готовності ризикувати [3, С. 48.] А ці якості найбільш притаманні харизматичному лідеру, за яким визнається право приймати відповідальні рішення в значимих для групи ситуаціях, тобто найбільш авторитетна особа, що реально

відіграє центральну роль в організації спільної діяльності і регулюванні взаємовідносин у групі.

Образ харизматичного лідера на протязі багатьох років викликав особливий інтерес науковців. Найсуттєвішими рисами харизматичного лідера є вміння: створювати атмосферу змін та ідеалізовану картину майбутнього; мати здібності пропагувати складні ідеї і чітко формулювати цілі; мати довіру серед членів команди та мати високий рівень всіх видів інтелекту, особливо емоційного; пристрасно захищати свою позицію; впливати на людей особистими якостями; створювати атмосферу змін та ідеалізовану картину майбутнього. Тому важливо знайти шляхи формування харизматичного лідера, особливо зараз в умовах ринкових відносин, коли особливо актуальним є ситуаційне лідерство. Метою нашого дослідження є особливості виховання в умовах технічного університету харизматичного лідера.

Інститут вищої освіти Національної академії педагогічних наук України (НАПН України) розробив систему університетського лідерства, яка включає такі 3 складові: 1) лідерство університету, яке полягає в діяльності держави задля розвитку університетів світового рівня; 2) лідерство в університеті, що включає організаційний дизайн і організаційний розвиток закладів вищої освіти, стратегічне управління, розвиток персоналу, управління якістю; 3) університет для лідерства. Ця складова передбачає розробку та впровадження освітніх програм та послуг для розвитку лідерського потенціалу суспільства [2, С. 25].

Визначимо суттєві ознаки кожної складової та їх впровадження в університеті. Задля розвитку лідерства університету держава через Міністерство освіти і науки України підтримує відкриття інститутів, лабораторій та центрів лідерства в університетах. Так, в Інституті вищої освіти НАПН України існує відділ лідерства та інституційного розвитку, який розповсюджує світовий досвід підготовки лідерів серед українських вишів. В Київському університеті ім. Б. Гринченка існує система підготовки лідерів, яка починається проректором з підготовки лідерів; при цьому кожен викладач, який працює в університеті повинен обов'язково підвищити свою кваліфікацію в спеціально створеній для цієї мети навчально-дослідній лабораторії лідерства. При Полтавському університеті економіки і торгівлі працює навчально-науковий інститут лідерства, в якому підготовку майбутніх лідерів за сучасними педагогічними технологіями проходять всі студенти університету. Національний технічний університет «Харківський політехнічний інститут» (НТУ «ХПІ») завдяки наробкам в області лідерства кафедри педа-

гоїки і психології управління соціальними системами ім. акад. І.А.Зязюна (ППУСС ім. акад. І.А.Зязюна) на чолі з її завідувачем Романовським О.Г. приймав участь в Міжнародному проєкті ТЕМПУС «ЕЛІТ. Освіта для лідерства, інтелігентності та розвитку таланту». Одним з результатів цього проєкту було відкриття сучасного Центру лідерства на кафедрі ППУСС ім. акад. І.А.Зязюна

Розглянемо детальніше складові системи підготовки лідерів - університет для лідерства та лідерство в університеті, яка реалізується в нашому вузі кафедрою ППУСС ім. акад. І.А.Зязюна), що є беззаперечно Центром формування лідерського потенціалу у студентів, аспірантів, викладачів та всіх бажаючих. В першу чергу, це підготовка аспірантів. Кафедрою розроблені авторські курси з дисциплін загальної підготовки аспірантів: основи педагогіки вищої школи; педагогічна риторика професійна культура викладача; методологія і логіка науково-педагогічної діяльності у вищій школі. Крім того були запропоновані 11 дисциплін вільного вибору студентів, серед яких є «Педагогіка лідерства». В кожному курсі особлива увага приділяється розвитку харизматичного викладача. В сучасному технічному вузі повинна постійно діяти програма з удосконалення педагогічної майстерності, а саме, розвиток лідерських якостей, особливо харизми у викладачів технічного університету. Тільки лідер може виховати лідера. На протязі 11 років в університеті працює щорічна школа-семінар «Сучасні інноваційні педагогічні технології». В 2017 році більше половини методичних заходів, направлених на розвиток лідерського потенціалу, були представлені кафедрою ППУСС ім. акад. І.А.Зязюна. Підготовка студентів-лідерів починається з розробки навчальних планів бакалаврів та магістрів, в які були включені дисципліни з формування лідерського потенціалу: «Теорія і практика формування лідера», «Психологія управлінської діяльності лідера», «Психологія лідерства в бізнесі», «Психологія тимбіддингу», «Психологія управлінської діяльності лідера», «Основи професійної психології», «Управління розвитком соціально-економічними системами». В рамках проєкту «ЕЛІТ. Освіта для лідерства, інтелігентності та розвитку таланту» було проведене в червні 2014 року опитування «Роль університету у розвитку лідерського та інституційного потенціалу суспільства», в якому взяли участь 90 закладів вищої освіти України. Серед основних методів та технологій навчання, які сприяють розвитку лідерського потенціалу у сучасному університеті, були виділені в процентному відношенні до усіх методів та технологій навчання такі, як: консультування - 7,5% ; конкурси,

коучинг, аналіз, тестування, презентації – по 10 % ; дистанційне навчання - 12,5 % .; модульне навчання - 20% ; майстер-класи - 22,5 %; мозковий штурм та моделювання ситуацій - по 25 %; ситуативне навчання, навчання діями, конференції - по 30%; дискусії, дебати – по 37,5 %; лекції – 45 %; залучення у професійну проблему – 55 %; спільні проекти - 57, 5 % [2, С. 43]. Підготовка майбутніх лідерів в НТУ «ХП» на кафедрі ППУСС ім. акад. І.А.Зязюна успішно комбінує всі вище означені методи, але надає перевагу активним формам навчання й виховання; тренінгам; моделюванню ситуацій; конференціям; коучингу; залученню студентів у професійну проблему, під час яких студенти вчатьсЯ бути справжніми харизматичними лідерами.

На основі дослідження ми можемо дійти висновків: 1). Харизма є не тільки бажаним, а й необхідним елементом прояву лідерства. Відсутність в поведінці та особистості лідера елементів харизматичності буде вказувати на нездатність людини до стабільного та адаптивного прояву лідерства. 2). Необхідно удосконалювати систему підготовки харизматичних лідерів в технічному університеті, а саме: а) включити до навчальних планів підготовки бакалаврів та магістрів всіх спеціальностей та напрямів підготовки дисципліни с формування лідерської направленості; б) удосконалити систему підвищення кваліфікації та стажування викладачів на базі кафедри ППУСС; в) залучити до участі в програмі тренінгів Центру лідерства НТУ «ХП» студентів, аспірантів, молодих викладачів та всіх бажаючих досягти успіху в своїй професійній діяльності.

Список літератури:

1. Пинтосевич И. 77 уроков лидерства. Воспитай лидера в себе и окружающих / И. Пинтосевич, В. Воронов. – К.: Арт Книга, 2014. – 224 с.
2. Роль університету у розвитку лідерського потенціалу суспільства: концептуальні засади / Авторський колектив: О.Аарна, Д. Гудогієне, О.Гузар та ін.; за заг. ред. С. Калашнікової. – К.: ДП «НВЦ «Пріоритети», 2014 – 100с.
3. Романовський О., Гура Т., Книш А. Емоційний інтелект як домінанта успішності харизматичного бізнес-лідера / О. Романовський, Т. Гура, А. Книш // Теоретичний та науково-методичний часопис "Вища освіта України" - №4 - 2016. - С. 47-50.